

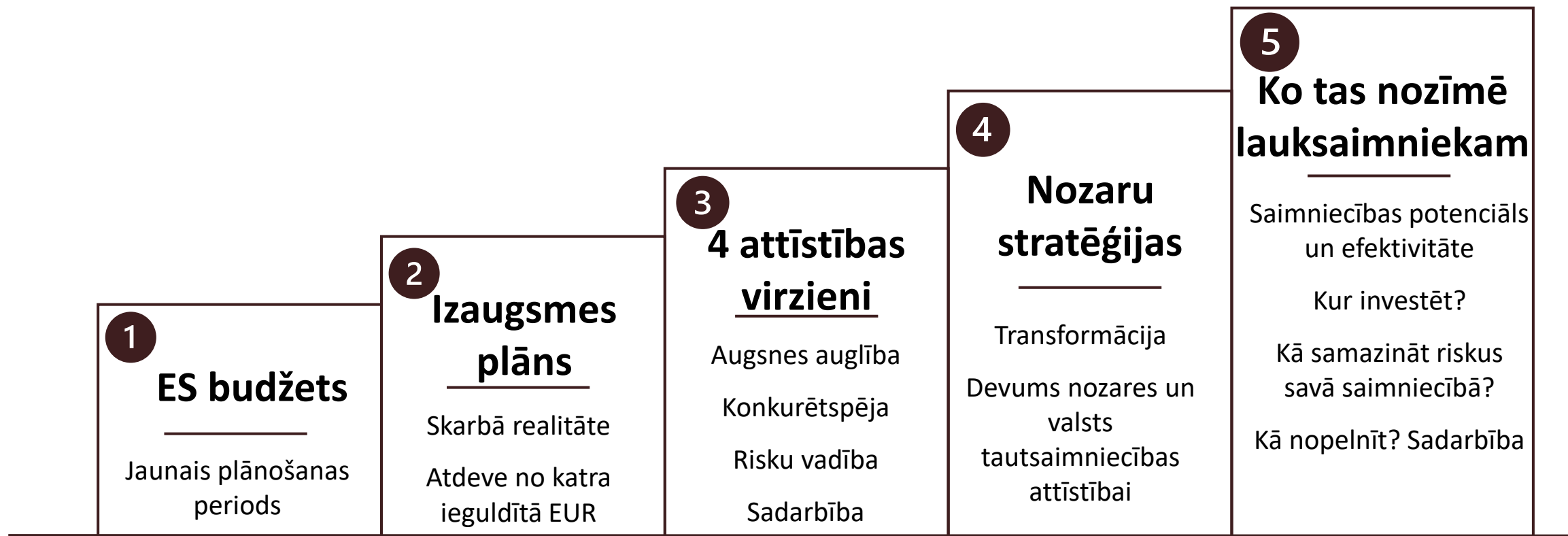
Zemkopības ministrija

Lauksaimnieka ceļa karte – ar ko rēķināties izaugsmes plāna kontekstā un ko vēsta izstrādātās nozaru stratēģijas

Liene Jansone,
ZM Valsts sekretāra p.i.

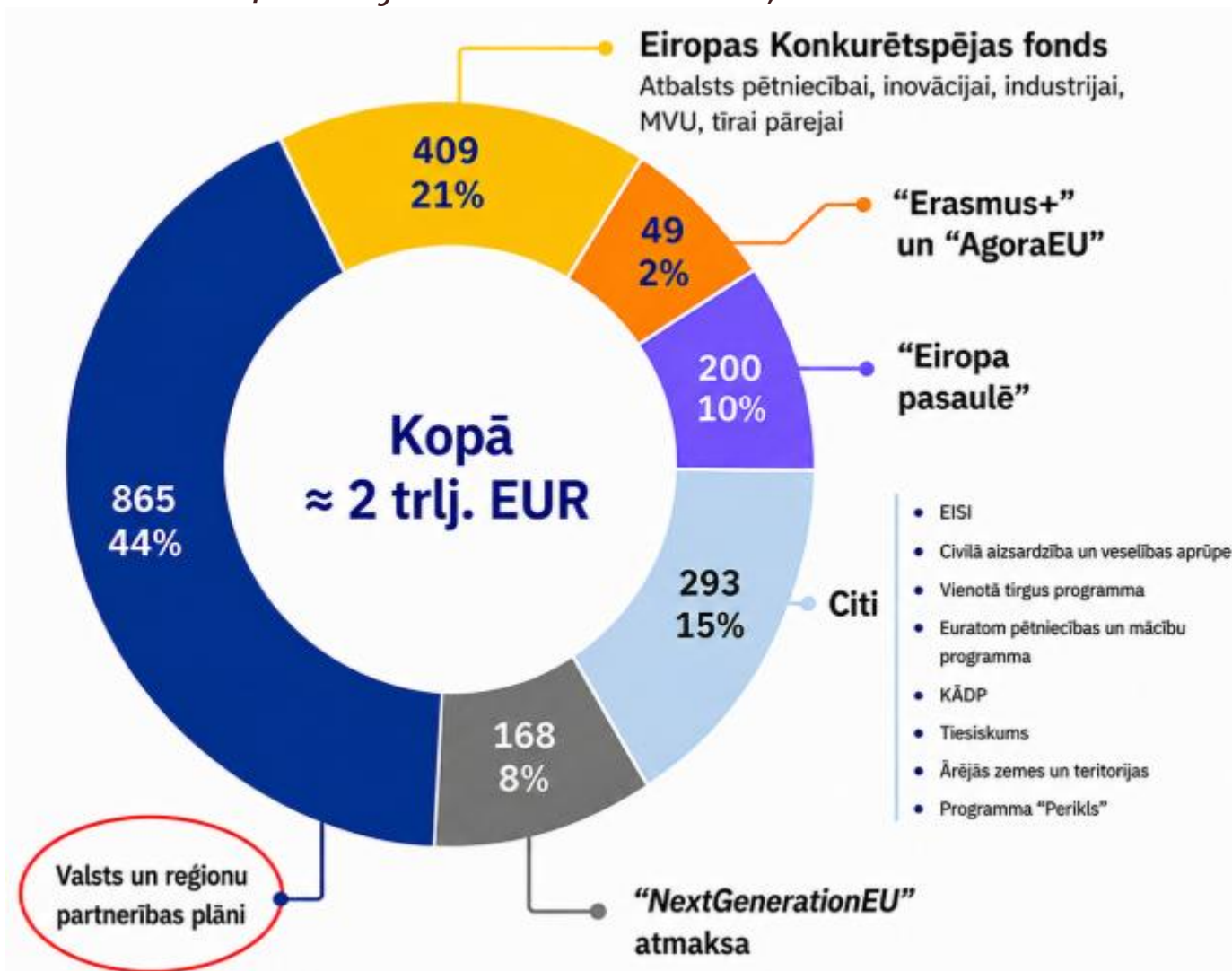
Vēstījuma ceļš

Nevis vienkārši ražot vairāk, bet kļūt spējīgākiem nopelnīt vairāk no katra ieguldītā resursa

Esam pārmaiņu priekšā – 2028. gadā jauns ES budžeta plānošanas periods (MFF 2028.-2034. gadam)

ES finansējuma struktūras maiņa

Būtiska struktūras maiņa:

Tikai 4 pīlāri.
Veco kohēzijas un lauksaimniecības fondu sadrumstalotība tiek likvidēta.

Vienots nacionālais plāns:

Kohēzijas un KLP finansējums tiek apvienots vienā valsts plānā (1. pīlārs).

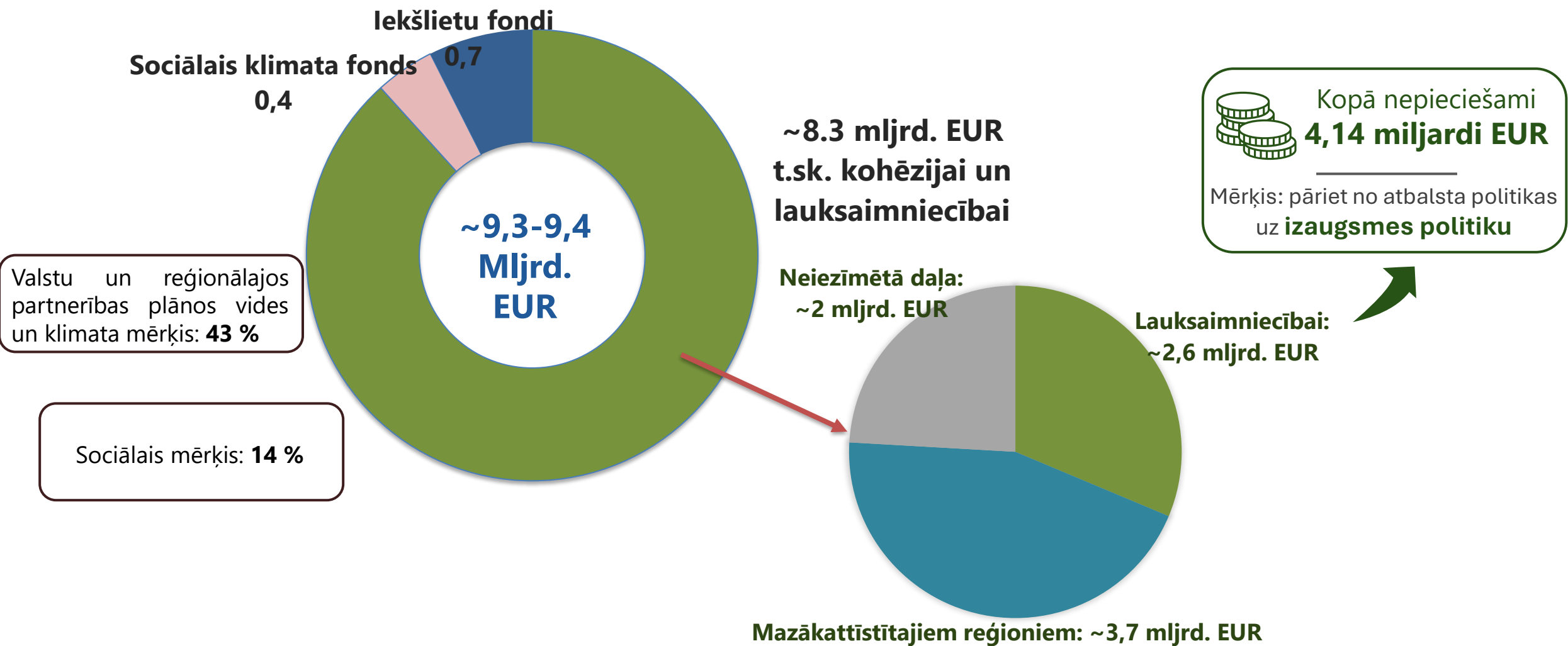

Ko tas nozīmē nozarei?

Konkurence par finansējumu būs daudz asāka. **Lauksaimniecībai jāpierāda sava ekonomiskā atdeve** pret citām nozarēm.

Eiropas Komisijas piedāvājums Latvijai – lauksaimniecībai iezīmēti 2,6 miljardi EUR

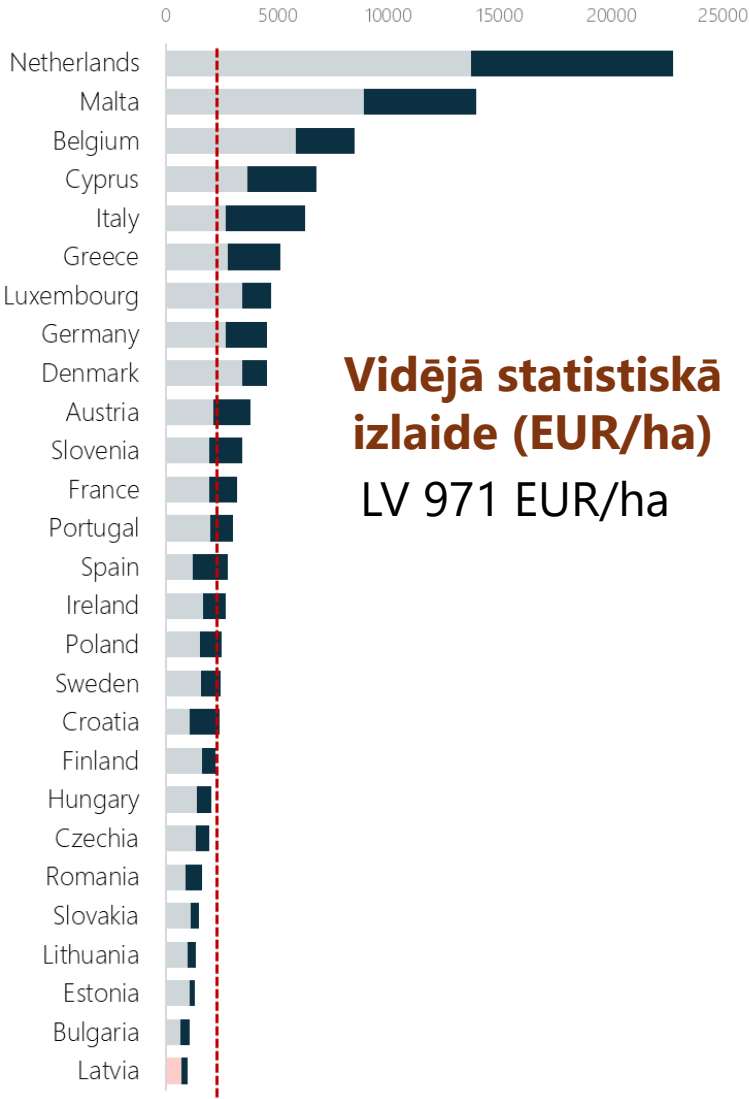
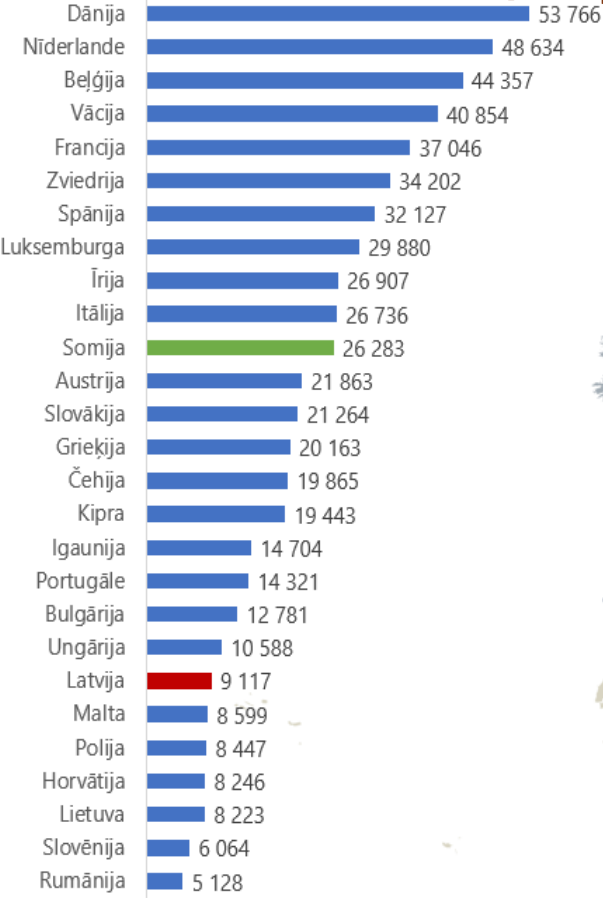
1.pīlārs – Valsts un reģionālie plāni

Skarbā realitāte pieprasa rīcību

Daudzos rādītājos Latvija būtiski atpaliek no ES vidējā rādītāja

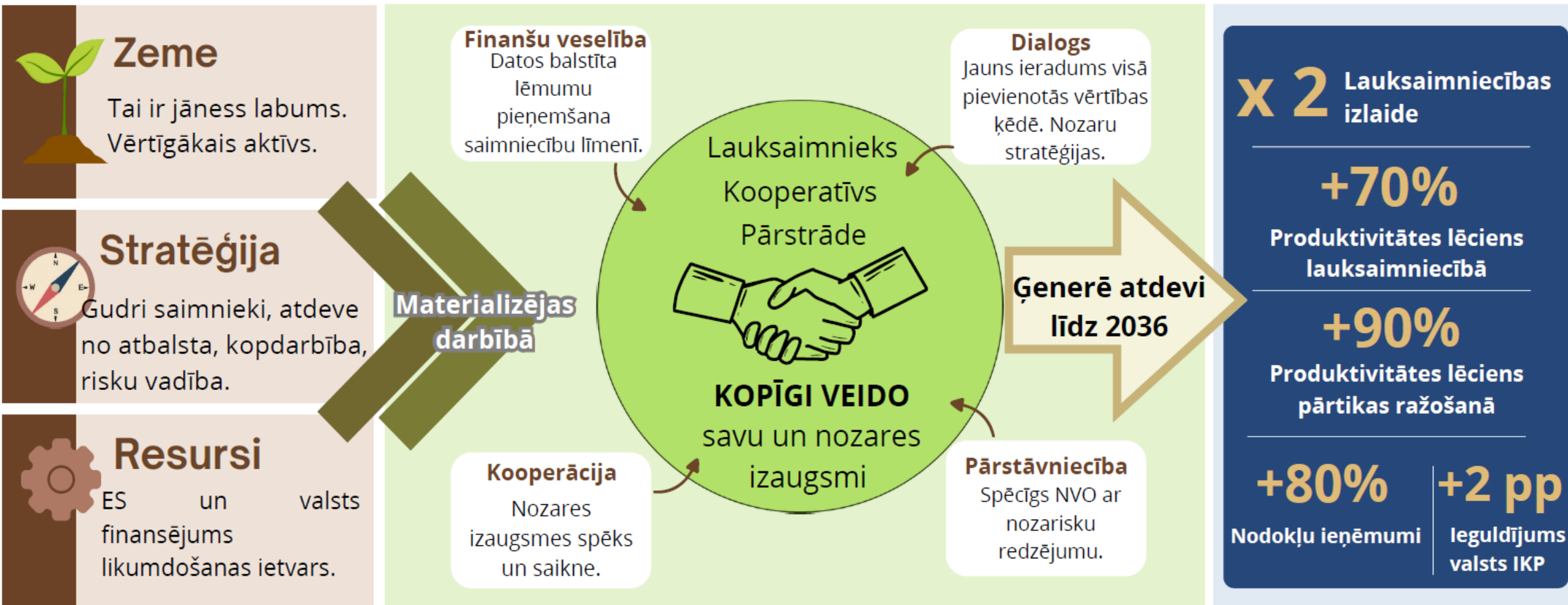
Produktivitāte uz 1 nodarbināto lauksaimniecībā (vidēji 2020 – 2024), EUR

Vidējā statistiskā izlaide (EUR/ha)
LV 971 EUR/ha

Ar pieejamo finansējumu panākt sektora izaugsmi - katrs hektārs un lēmums tiek pārvērsts devumā Latvijas tautsaimniecībā

Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026 - 2036

VĒSTURISKS SOLIS. Nozares PIRMO REIZI pašas izstrādā savas attīstības stratēģiju

No resursu efektivitātes līdz tirgum – 4 virzieni konkurētspējīgai un noturīgai lauksaimniecībai

AUGSNES AUGLĪBA

Kā **nozares DNS**, biznesa **pamata atbildība** nākošām paaudzēm un nepieciešams **palielināt** zemes apsaimniekošanas **efektivitāti**

KONKURĒTSPĒJA

Trīs saimniecību grupas un to attīstības virzienam **mērķēta politika**. **Datu nozīme** attīstības lēmumu pieņemšanā, **stiprinot** saimniecības "finanšu veselību"

TIRGUS PIEEJAMĪBA

Sadarbība kopējā pievienotās vērtības ķēdē. Savas nozares jēgpilnu **stratēģiju izstrāde un īstenošana**. **Uzņēmumu attīstības mērķu** pieskaņošanai tai.

RISKU VADĪBA

Kopējas līdzsvarotas **atbildības** stiprināšana un **paplašināts, nozarēm piemērots** risku instrumentu klāsts.

Latgalē koncentrējas būtiska daļa saimniecību ar atšķirīgu izaugsmes potenciālu

LATVIJA

Tiešo maksājumu saņēmēji

Konkurētspējas
5,2 tūkst.

ieņēmumi
> 850 EUR/ha

Izaugsmes
18,5 tūkst.

ieņēmumi < 850 EUR/ha
vai ir potenciāls

Dzīvesveida
27 tūkst.

Uztur zemi un ainavu

LATGALE

Reģions

Konkurētspējas
1 102

Izaugsmes
6 818

Dzīvesveida
10 659

Nozare		Kopā	Saimniecības Latgalē, %		
			Dzīvesveida	Izaugsmes	Konkurētspējas
	Ilggadīgie zālāji	7 660	98% 2% 0%		
	Graudi, Rapsis	3 973	38%	55%	7%
	Piena liellopi	3 674	11%	70%	19%
	Gaļas liellopi	1 201	14%	84%	2%
	Cita lauks.	696	48%	48%	4%
	Dārzeņi	533	60%	36%	4%
	Ilggadīgie stādījumi	342	44%	49%	7%
	Aitas un kazas	351	38%	61%	1%
	Mājputni	35	54%	37%	9%
	Cūkas	34	26%	68%	6%
	Jaunie lauks.	629	51%	45%	4%
	Bioloģiskie lauks.	1 545	2%	88%	10%

Augsne – svarīgākais lauksaimniecības ražošanas pamatresurss

Nākotnē – visaptveroša augšņu datu pieejamība dos balstītu lēmumu pieņemšanai

1 ZINI SAVU AUGSNI

Saimniecībai ir pieejami aktuāli augšņu analīžu dati

- ✓ organiskās vielas saturs
- ✓ augsnes reakcija – pH
- ✓ augiem izmantojamais fosfors – P_2O_5
- ✓ augiem izmantojamais kālijs – K_2O

2 RĪKOJIES

Saņem ieteikumus augsnes uzlabošanas pasākumiem

- ✓ **Konsultācijas** - augšņu rādītāji, ieteicamās rīcības
- ✓ **Apmācības** - augšņu ielabošana, efektīvākās izmantošanas iespējas
- ✓ **Demonstrējumi** - augšņu ielabošanas risinājumi, rezultāti

ATBALSTA SASAISTE

Platību atbalsta maksājumi **saistīti ar ieguldījumu** augsnes uzturēšanas un uzlabošanas jautājumos

3 REDZI REZULTĀTU

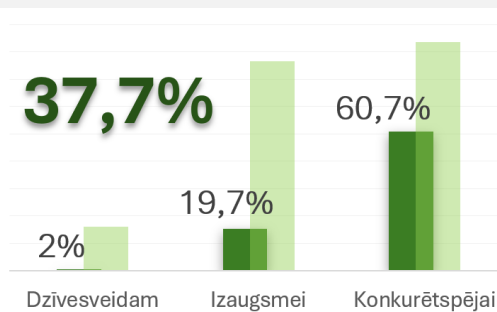
Atkārtoti dati parāda izmaiņas – augsnes potenciāls tiek izmantots pilnvērtīgāk

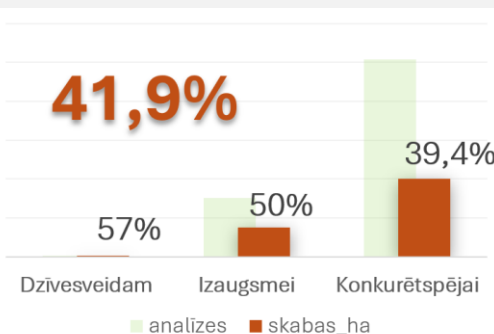
✓ Sasniegts rezultāts

- ✓ Veikti pierādāmi **uzlabošanas pasākumi**
- ✓ Veiktie pasākumi **snieguši ieguldījumu** augsnes raksturojošo parametru noturēšanā vai uzlabošanā

Šobrīd lauku saimniecībām ir informācija par 37,7% LIZ, datus balstītu lēmumu pieņemšanai

41,9% LIZ augšņu ir skābas, nepieciešama pamatkalķošana

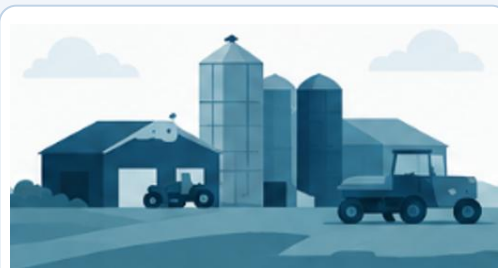
Ceļš uz dzīvotspējīgām saimniecībām un lielāku pievienoto vērtību Latvijai

1 Aktīvi lauksaimnieki

- Stingrāki aktīvā lauksaimnieka kritēriji - minimālais ieņēmumu sliekšnis uz hektāru
- Dzīvesveida saimniecības atbalstāmas, izmantojot vides un klimata mērķiem paredzētos atbalsta instrumentus

2 Gudras investīcijas

- Investīciju atbalsta kritērijos izmantojami rādītāji, kas raksturo saimniecības spēju ieguldīt, segt saistības un atpelnīt investīcijas

3 Konsultatīvais atbalsts

- Konsultatīvs atbalsts ar atbalsta kuponiem, konsultāciju pakalpojumiem vai inkubāciju
- Atbalsts zināšanu un prasmju attīstībai agroķīmijā, finansēs, uzņēmējdarbībā

4 Dati, kas palīdz augt

- Saimniecību etalonu (*benchmark*) sistēma
- Salīdzinām savus rezultātus ar citiem, identificējam izaugsmes iespējas
- Datus, izmantojam atbalsta kritēriju izvērtēšanai

MĒRĶIS

Atbalsts tiem, kas aktīvi saimnieko

Atbalstām ieguldījumus, kas palielina produktivitāti, efektivitāti un saimniecību konkurētspēju

Pārdomāti, zināšanās balstīti lēmumi

Lēmumus balstām datos, katru gadu labāki rezultāti

Lauksaimnieka ceļš – no atbalsta saņēmēja līdz konkurētspējīgai saimniecībai

1 VAI AKTĪVI SAIMNIEKOJU?

Aktīvā lauksaimnieka kritērijs – noteikts ieņēmumu sliekšnis uz hektāru

NĒ

Uzturu zemi un ainavu

Atbalsts, izmantojot vides un klimata mērķiem paredzētos atbalsta instrumentus

JĀ

Ražoju produktus, deklarēju ieņēmumus no lauksaimnieciskās darbības

KLP ienākumu atbalsts (DABIS, SIA, EKO)

2

VAI VĒLOS ATTĪSTĪTIES, KĀPINĀT KONKURĒTSPĒJU?

Saimniecības rīcībā ir finanšu dati pamatota lēmuma pieņemšanai – divkārtšais ieraksts ar uzrādītu nolietojumu

NĒ

Turpinu saimniekot kā līdz šim, nepretendēju uz konsultatīvo atbalstu vai investīciju atbalstu

Gribu sākt uzkrāt datus divkārtšā ieraksta sistēmā

JĀ

Izvērtējam saimniecības finanšu rādītājus

Spēju pelnīt tirgū

Spēju segt esošās saistības

Spēju uzņemties jaunas saistības

Rādītāji vāji

Rādītāji labi

3

PALĪDZĪBA ATTĪSTĪTIES UN INVESTĒT

KONSULTATĪVS ATBALSTS

Vienreizēja **konsultācija** par saimniecības finanšu rādītājiem

Inkubācijas atbalsts pelnošas saimniecības attīstības plānam (ar ekspertu komandu)

FINANSĒJUMS SAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAI

Datos balstītas investīcijas konkurētspējas kāpināšanai

4

SALĪDZINOŠO DATU SISTĒMA – ATBALSTA KRITĒRIJU IZVĒRTĒŠANAI & SAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS LĒMUMU PIENEMŠANAI

1. Efektivitātes rādītāji

- Lauksaimnieciskās darbības ieņēmumi / ha
- Atbalsts / Lauksaimnieciskās darbības ieņēmumi
- Dzīvnieku vienības / ha
- Lauksaimnieciskās darbības ieņēmumi / Standarta izlaide, u.c.

2. Finanšu rādītāji

- Bruto rentabilitāte
- **EBITDA (SPĒJA PELNĪT)**
- **Kopējās saistības/EBITDA**
- Likviditāte
- Kopējās saistības/pašu kapitāls, u.c.

3. Augsnes rādītāji

- Organiskās vielas saturs
- Augsnes reakcija – pH
- Augiem izmantojamais fosfors – P_2O_5
- Augiem izmantojamais kālijs – K_2O

Kopējas līdzsvarotas atbildības stiprināšana un paplašināts, nozarēm piemērots riska pārvaldības rīku klāsts

Aktīvais lauksaimnieks proaktīvi rīkojas:

Investē profilaksē:

Sertificēta sēkla, augšņu analīze, uzturēta meliorācija.

Investē prevencijā:

Pretsalnu tehnoloģijas, krusas tīkli augļkopībā, dārzenkopībā, biodrošība lopkopībā.

Iegādājas apdrošināšanu:

Veido drošības spilvenu pret nekontrolējamiem riskiem.

Pieejams minimālais apdrošināšanas produkts:

Apdrošinātie riski:

Krusa + vētra + lietusgāzes

Prēmija: piem., 1% no apdrošinājuma summas

Piemērs: 1 000 €/ha → prēmija 10 €/ha

Atbalsts kā stimulējošais maksājums:

Augstākas bāzes likmes:

Paaugstināts atbalsts Ekoshēmās, agrovidē un saistītajos maksājumos par risku pārvaldību.

Krīzes atbalsts:

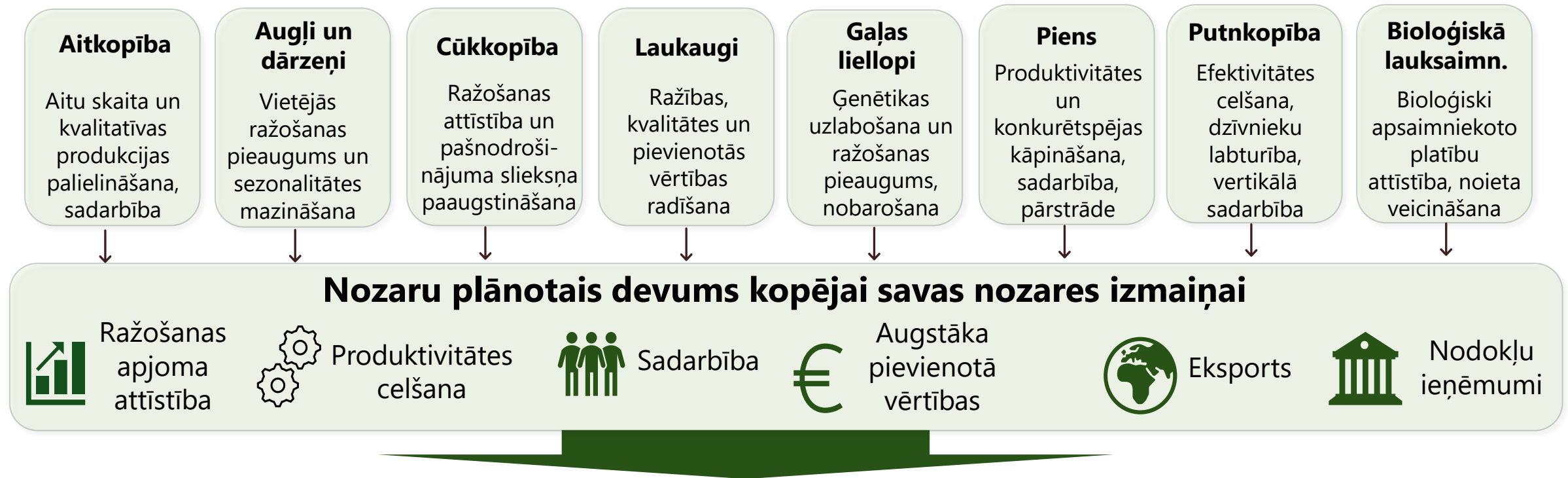
Tiesiskais regulējams katastrofāliem gadījumiem (piem., ja zaudējumi >30% no 3 gadu vid. ieņēmumiem).

Procentuāls bonuss:

Lielākas krīzes kompensācijas tiem, kas izpildījuši lauksaimnieka atbildības daļu (prevencija vai apdrošināšana).

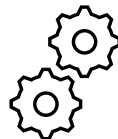
Transformācija caur stratēģijām – kopā veidojam pelnošu, konkurētspējīgu un noturīgu Latvijas lauksaimniecību

Devums lauksaimniecības kopējo mērķu sasniegšanā līdz 2036:

Lauksaimniecības
izlaide
+ 132%

Produktivitātes
palielinājums l/s
+ 70%

L/s nozares
pievienotā vērtība
1,0 → 1,8 mljrd. EUR

Nodokļu
ieņēmumi
+ 80%

Nozaru stratēģijas ir ambiciozas: vairāk, efektīvāk, vērtīgāk

VAIRĀK

Ražošanas apjoma un tirgus izaugsme

Piena realizācija	+17%
Cūkgaļas ražošana	+48%
Olu ražošana	+55%
Putnu gaļa	+38%
Briežu skaits	1,5x
Laukkopības produkcija	4,5 milj.t.

EFEKTĪVĀK

Lielāka atdeve no pieejamiem resursiem

Izslaukums no govīm	+27%
Aitu skaits uz ha	+50%
Sertificēts sēklas materiāls	15% → 50%
Ciltsdarbā iekļautie liellopi	+30%
Nobaroti teļi LV	~10%
Augšņu auglība	rādītāju ↑

VĒRTĪGĀK

Lielāka pievienotā vērtība LV

LV pārstrādātais svaigpiens	51% → 75%
Vietējie augļi LV tirgū	30% → 60%
Vietējie dārzeņi LV tirgū	25% → 60%
Laukkopības prod. rūpnieciskā pārstrādē	46,5 tūkst.t → 150 tūkst.t
Vietējā laukkopības produkcija LV pārtikas pārstrādē	+86%

Ko nozares ir gatavas darīt?

RAŽOŠANA

- Augsnes auglība
- Modernizācija un tehnoloģijas
- Resursu efektivitāte
- Ģenētikas un ciltstarba uzlabošana
- Biodrošība un dzīvnieku veselība
- Profesionālās zināšanas

**lielāka
produktivitāte**

SADARBĪBA

- Kooperācijas stiprināšana
- Kopīgas pirmapstrādes un uzglabāšanas jaudas
- Vertikāla sadarbība ar pārstrādi
- Vienoti kvalitātes standarti

**spēcīgākas
vērtības ķēdes**

PĀRSTRĀDE

- Pārstrādes jaudu palielināšana
- Vietējo izejvielu izmantošana
- Jauni augstas pievienotās vērtības produkti
- Investīcijas infrastruktūrā

**lielāka vērtība
paliek Latvijā**

TIRGUS

- Vietējās produkcijas patēriņa veicināšana
- Publiskais iepirkums
- Tirgus aktivitātes
- Eksporta tirgus attīstība

**lielāks un
stabilāks noiets**

Ko tas nozīmē lauksaimniekiem?

Izaugsme nav viens lēmums
Tā ir virkne savstarpēji saistītu izvēļu

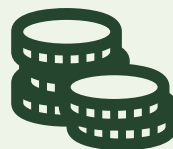
Vai es zinu savu potenciālu?

- Augsne, resursi
- Dati
- Zināšanas
- Kvalitāte

Kur man ir lielākā efektivitātes rezerve?

- Produktivitāte
- Pašizmaksa
- Tehnoloģijas
- Ilgtspēja

Kur / vai ir vērts investēt?

- Mērķis un sagaidāmais rezultāts
- Atdeve no ieguldītā €
- Alternatīvas investīcijai
- Spēja finansēt un atpelnīt

Kā samazināt riskus?

- Prevencija
- Biodrošība
- Apdrošināšana

Kā nopelnīt vairāk no saražotā?

- Apjoms
- Kvalitāte
- Sadarbība
- Pārstrāde
- Tirgus

Nozaru stratēģiju kopīgais vēstījums:

nevis vienkārši ražot vairāk, bet kļūt spējīgākiem nopelnīt vairāk no katra ieguldītā resursa!

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBA

SPĒKS RĪTDIENAS IZAUGSMEI

Zemkopības ministrija

IZMANTO SAVU POTENCIĀLU!

ZEME

TEHNOLOĢIJAS

KAPITĀLS

UZZINI VAIRĀK

